

שיעור תורה מעמיק

עד הנה עצרנו

הסוד של אברהם אבינו לביטחון מוחלט בה'

הרב יהודה טאוב

מבוסס על פירוש הגר"א על פרשת לך לך

המקור: תפילת נשמת כל חי

על השיעור

גלו את ההבדל המהפכני בין אמונת אברהם אבינו לפחד יעקב אבינו. למדו איך לחיות עם ביטחון מוחלט בה' ולזהות את חסדיו בכל רגע. שיעור מעמיק המשלב מקורות תורה עם יישומים מעשיים לחיי היומיום.

המבוא: מאיפה באה התפילה?

התפילה המפורסמת "עד הנה עזרנו רחמיך ולא עזבונו חסדיך" מופיעה בתפילת נשמת כל חי, אותה אנו אומרים בכל שבת ובחגים. אך מעטים יודעים את המקור העמוק של תפילה זו ואת המסר המהפכני שהיא מעבירה.

□ השאלה המרכזית

למה אברהם אבינו לא פחד שחטאיו יגרמו לו - בעוד יעקב אבינו כן פחד מכך?

הסיפור: שני אבות, שתי גישות

יעקב אבינו, לפני המפגש עם עשו, היה מודאג מאוד. למרות שהקב"ה הבטיח לו "והנה אנכי עמך ושמרתיך", יעקב חשש: "שמא יגרום החטא". הוא פחד שמעשיו הרעים יבטלו את ההבטחה האלוקית.

לעומת זאת, אברהם אבינו - שגם הוא קיבל הבטחות מהקב"ה - לא מצאנו אצלו שום פחד כזה. הוא לא חשש שחטאיו יגרמו לו. מה ההבדל בין השניים?

□ מקור

בראשית ל"ב, ח' - "ויירא יעקב מאד ויצר לו" | רש"י: "שמא יגרום החטא"

הפסוק שמשנה הכל

בפרשת לך לך מופיע פסוק מפתיע: "והאמין בה' ויחשבה לו צדקה" (בראשית ט"ו, ו'). מה כל כך מיוחד בכך שאברהם האמין בה'? הרי זה ברור שהוא מאמין! ומה המילה "צדקה" עושה שם?

□ התובנה המרכזית

הזוהר הקדוש מגלה: אברהם לא רק האמין שה' יתן לו זרע - הוא החשיב לקב"ה את נתינת הבן כ"צדקה"! כלומר: כמתנה, כחסד, ולא כמשהו שמגיע לו!

הסבר הגר"א: משמעות ה"צדקה"

הגר"א מסביר בביאורו על משלי (כ"ה, ט"ו): כאשר אברהם קיבל את ההבטחה על הבן, הוא לא חשב "אני צדיק, אני עובד את ה'", מגיע לי!". במקום זה, הוא התייחס לכך כאל צדקה - מתנה שהקב"ה נותן לו מטוב ליבו, לא בגלל זכויותיו.

וזה בדיוק ההבדל מיעקב: יעקב חשב שההבטחות תלויות במעשיו - ולכן פחד מחטאים. אברהם ידע שהכל צדקה וחסד מה' - ולכן לא היה לו מה לפחד!

□ מקורות

ביאור הגר"א על משלי כ"ה, ט"ו | הזוהר הקדוש על בראשית ט"ו, ו'

"עד הנה עזרונו" - כעת הכל מתחבר

עכשיו אנחנו מבינים את המשמעות האמיתית של התפילה "עד הנה עזרונו רחמך, ולא עזבונו חסדיך". כשאנחנו אומרים תפילה זו, אנחנו מכירים בעובדה שכל מה שה' עזר לנו עד כה - זה לא בגלל שמגיע לנו.

פירוט התפילה

"עד הנה עזרונו - רחמך" = העזרה היא בגלל רחמי ה', לא בגלל זכויותינו. "ולא עזבונו - חסדיך" = ה' לא עזב אותנו בגלל חסדו, לא בגלל מעשינו הטובים!

המסקנה המעשית: חיים בלי פחד

כשאנחנו חיים עם התפיסה הזו - שהכל מתנה וחסד מה' - אנחנו משתחררים מהפחד. אין יותר חשש ש"מעשינו יגרמו" ונאבד את הטוב שיש לנו. אנחנו מבינים שהקב"ה נותן לנו מתוך אהבה וחסד, לא בגלל שמגיע לנו.

ומתוך הכרה זו, אנחנו יכולים להמשיך ולומר בביטחון מלא: "אל תעזבונו ה' אלוקינו לנצח" - כי אנחנו יודעים שהכל תלוי ברחמי וחסדיו, לא במעשינו.

המסר המרכזי

זהו הסוד של אברהם אבינו: לחיות עם הכרה שהכל צדקה וחסד - ובכך לזכות לביטחון מוחלט בה'!

איך לחיות את זה מעשית?

שלושה צעדים ליישום יומיומי

1 זיהוי חסדים

התבוננו בחסדי ה' - כל יום, רשמו לעצמכם 3 דברים שה' עזר לכם בהם. מהבוקר ("קמתי בריא") ועד הלילה ("חזרתי הביתה בשלום"). זה מחזק את ההכרה שהכל מתנה.

2 שינוי תפיסה

שנו את השיח הפנימי - במקום לחשוב "מגיע לי" או "זה בגלל שאני..." תגידו לעצמכם: "ה' נותן לי מתנה", "זה חסד מהקב"ה". זה משנה לגמרי את תפיסת המציאות.

3 תפילה יומיומית

השתמשו בתפילה כמנטרה - אמרו מדי יום: "עד הנה עזרונו רחמיך". תזכרו בכל פעם שהכל היה חסד, והכל יהיה חסד. זה מביא לביטחון אמיתי.

התוצאה: חיים של שלווה וביטחון

כשתחיו ככה, הפחד יעלם. לא תחששו יותר "אולי הריותי מעשי". תדעו שהקב"ה אוהב אתכם ונותן לכם מתנות - לא כי מגיע לכם, אלא כי הוא רוצה לתת לכם. וזו חירות אמיתית.

סיכום ומקורות נוספים

העיקרים לזכור

- אברהם ראה הכל כצדקה וחסד מה' - לא כזכות
- יעקב פחד שחטאיו יגרמו - כי חשב שההבטחות תלויות במעשים
- "עד הנה עזרנו רחמיק" - הכרה שהכל חסד, לא זכות
- כשחיים ככה - אין פחד, רק ביטחון מוחלט

מקורות עיקריים

- בראשית ט"ו, ו' - "והאמין בה' ויחשבה לו צדקה"
- בראשית ל"ב, ח' - "ויירא יעקב מאד" | רש"י: "שמא יגרום החטא"
- ביאור הגר"א על משלי כ"ה, ט"ו
- הזוהר הקדוש על פרשת לך לך
- תפילת נשמת כל חי

עוד תוכן

שיעור זה הוא חלק מסדרת "לומדים לראות גאולה - כהכרת הטוב" של הרב יהודה טאוב. לשיעורים נוספים, בקרו בערוץ היוטיוב.

ערוץ יוטיוב:

<https://www.youtube.com/channel/UCtW9paDQ9Gq6aVmAfuu8Onw>

חזקו ונתחזק!